

Quickscan natuurwaarden

Onderzoeksgebied Euregionaal bedrijventerrein fase II te Montferland

Oktober 2009

Rapportnummer: P09-0185

In opdracht van: BRO Boxtel

Uitgevoerd door: Staro Natuur en Buitengebied
Lodderdijk 38a
5421 XB Gemert
tel. 0492-450161
fax. 0492-450162
www.starobv.nl

Inhoud

1	Inleiding	2
1.1	Aanleiding	2
1.2	Doel	2
1.3	Leeswijzer	2
2	Onderzoek	3
2.1	Methode	3
2.2	Ligging en beschrijving onderzoeksgebied	4
2.3	Bronnenonderzoek	6
2.4	Beschermde soorten	7
3	Effecten	11
3.1	Geplande ingreep	11
3.2	Effecten op beschermde soorten	11
3.3	Effecten op beschermde gebieden	13
3.4	Gedragscode	13
3.5	Mitigerende en compenserende maatregelen	13
4	Conclusies	15
	Literatuurlijst	16
	Bijlage 1 Toelichtende tabel	
	Bijlage 2 Wet en regelgeving	

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In de toekomst zal het onderzoeksgebied worden ontwikkeld tot bedrijventerrein inclusief bijbehorende infrastructuur. In het kader van de natuurwetgeving is het noodzakelijk inzicht te krijgen in de huidige natuurwaarden die in het onderzoeksgebied aanwezig zijn. Hiermee kan worden voorkomen dat in strijd met de geldende natuurwetgeving gehandeld zal worden. In opdracht van BRO Boxtel heeft derhalve in oktober 2009 (week 42) een onderzoek plaatsgevonden in het gebied Euregionaal bedrijventerrein fase II te Montferland.

1.2 Doel

Doel van het onderliggende onderzoek is te bepalen of de wijzigingen binnen het onderzoeksgebied mogelijk leiden tot overtreding van de natuurwetgeving. Voor soortbescherming is hierbij de Flora- en faunawet van belang, gebiedsbescherming is vastgelegd in de Natuurbeschermingswet 1998 en de Ecologische Hoofdstructuur.

Deze rapportage beschrijft de (mogelijke) aanwezigheid van soorten die zijn opgenomen op de lijsten van beschermde flora en fauna in het kader van de Flora- en faunawet en Natura-2000 lijsten. Ook wordt bepaald op welke wijze en in welke mate de voorgenomen werkzaamheden invloed hebben op deze soorten. Op basis daarvan kan worden vastgesteld welke maatregelen getroffen en vervolgstappen genomen dienen te worden om te voorkomen dat in strijd met de natuurwetgeving zal worden gehandeld. Aanvullend zal worden bepaald of voorgenomen ontwikkelingen effect hebben op de beschermde natuurwaarden van nabijgelegen natuurgebieden.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt een beschrijving gegeven van de onderzoeksmethode, het onderzoeksgebied en de aanwezigheid van beschermde soorten. De effecten van de geplande ingreep op beschermde natuurwaarden en mogelijke noodzaak tot het treffen van mitigerende en compenserende maatregelen worden beschreven in hoofdstuk 3. In het laatste hoofdstuk zijn de conclusies uiteengezet.

2 Onderzoek

2.1 Methode

Als eerste heeft een veldbezoek plaatsgevonden waarbij alle in het onderzoeksgebied aanwezige biotopen zijn opgenomen. De aanwezigheid van deze biotopen vormt de basis voor de mogelijkheid tot het vóórkomen van beschermde soorten. Naast de biotopen zijn tevens directe en indirecte aanwijzingen opgenomen die duiden op het voorkomen van beschermde soorten. Dergelijke aanwijzingen zijn bijvoorbeeld het fysiek aantreffen van exemplaren van soorten maar ook het aantreffen van holen, uitwerpselen, prooiresten, vraat-, loop- en veegsporen. Deze waarnemingen zijn bij de beoordeling betrokken. De aanwezige biotopen zijn vervolgens vergeleken met de habitateisen van beschermde planten- en diersoorten. Op basis van deze vergelijking is beoordeeld welke van deze soorten in het onderzoeksgebied kunnen voorkomen.

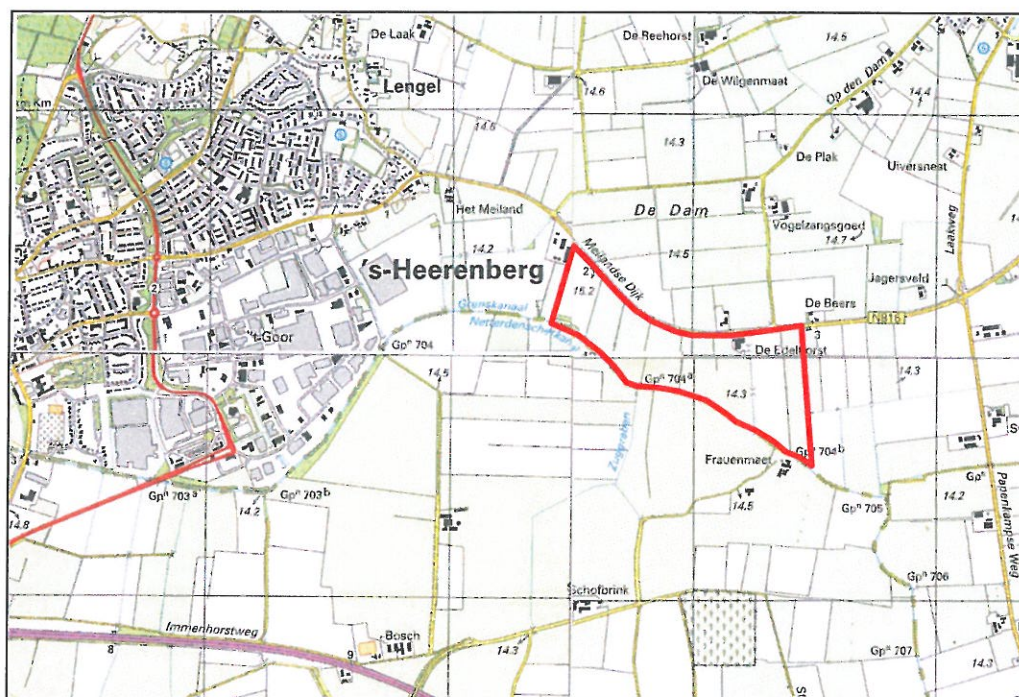
Aansluitend op het veldbezoek heeft een bronnenonderzoek plaatsgevonden, waarbij is gekeken naar gebiedsgerichte bescherming en mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten in het onderzoeksgebied. Onder andere is gebruik gemaakt van het Natuurloket¹ en diverse verspreidingsatlassen van soorten. De aanwezigheid van relevante natuurterreinen in de omgeving en de ligging van Natuurbeschermingswet 1998 gebieden (o.a. Habitat- en Vogelrichtlijngebieden) en de EHS in de nabijheid van het onderzoeksgebied zijn onderzocht. De bevindingen van het veldbezoek en het literatuuronderzoek zijn vervolgens gebundeld in deze rapportage.

Het veldbezoek dat voor dit onderzoek is uitgevoerd, heeft plaatsgevonden op 15 oktober in de middag onder de volgende weersomstandigheden: zonnig en droog, matige wind en circa 11 graden Celsius.

¹ Het Natuurloket is een onafhankelijke informatiemakelaar, die gegevens over beschermde soorten toegankelijk maakt. Deze gegevens zijn afkomstig uit de databanken van gespecialiseerde organisaties, verenigd in de Vereniging Onderzoek Flora en Fauna.

2.2 Ligging en beschrijving onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied is gelegen ten oosten van 's-Heerenberg, aan de Meilandsedijk, zie figuur 1. De grenzen worden gevormd door de droogstaande sloot langs de Meilandsedijk in het noorden, landbouwgronden in het oosten en westen en de waterloop Grenskanaal in het zuiden.

Figuur 1. Ligging van het onderzoeksgebied.

Momenteel is het onderzoeksgebied in agrarisch gebruik. Er zijn weiden met vee en percelen waarop dit groeiseizoen maïs is geteeld. De percelen zijn van elkaar gescheiden met draadrasters of (droogstaande)sloten. Hier en daar zijn landbouwpaden aanwezig. Aan de zuidwestgrens bevindt zich langs het Grenskanaal een klein loofhoutbosje met ondergroei. Onder andere berk, zwarte els, populier, vlier, grassen en brandnetel zijn in het bosje aanwezig. Direct langs het Grenskanaal bevindt zich een onderhoudspad.

Aan de oostzijde van het gebied bevindt zich aan de Meilandsedijk een boerderij met erf, stallen, schuren en kuilvoerplaatsen. Rondom de woning bevindt zich een tuin met enkele bomen en struiken. Aan de oostzijde van het erf is een strook met beplanting aanwezig langs een sloot die het erf scheidt van de naastliggende weide. Ook is in de zuidwesthoek een klein strookje met loofbomen aanwezig. Een en ander is zichtbaar in de foto-impressie op de volgende pagina.

Foto 1 en 2. Beeld van een weiland en maïsakker met sloten.

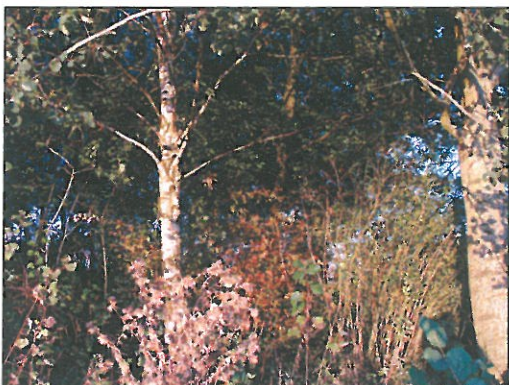

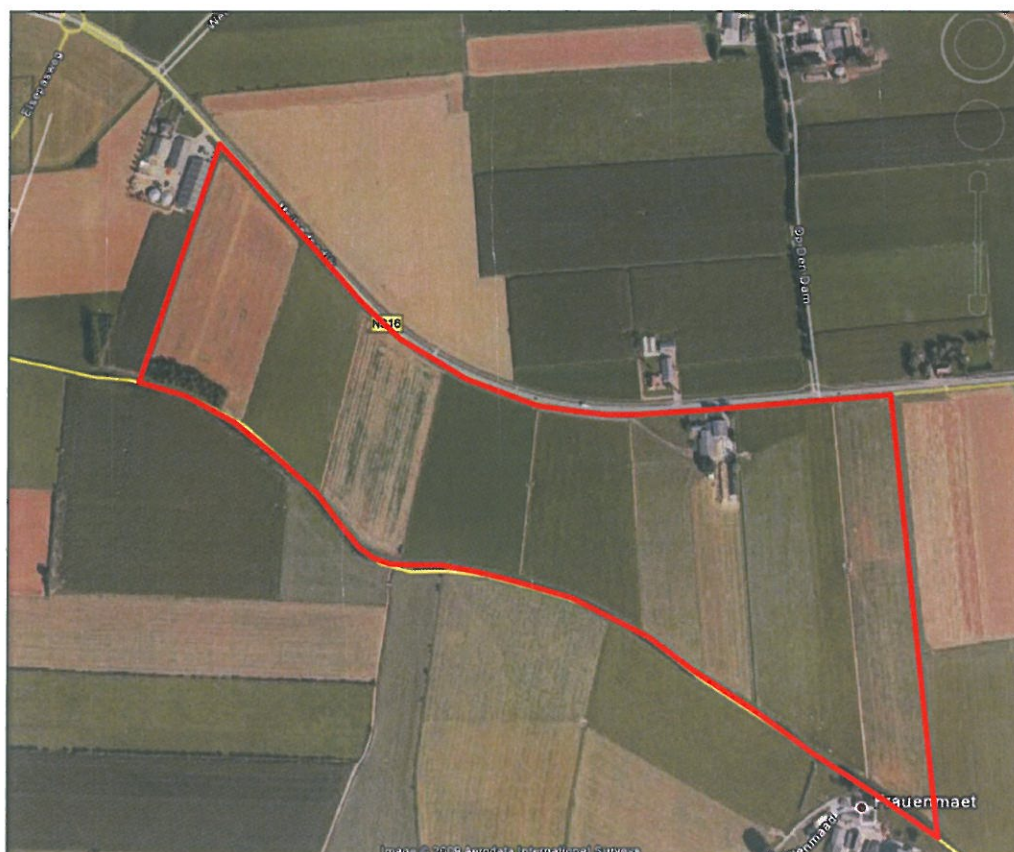
Foto 3 en 4. Bosje aan de zuidwestzijde langs het Grenskanaal met onderhoudspad.

Foto 5 en 6. Zicht vanuit noord op woonhuis met tuin en deel van de stal met verharding.

Foto 7 en 8. Zicht zuidzijde van het erf met stallen, kuilvoeropslag en bomenstrook.

Figuur 2. Luchtfoto van het onderzoeksgebied.

2.3 Bronnenonderzoek

Gebieden

Natuurbeschermingswet 1998

Zoals blijkt uit de kaarten van de gebiedendatabase op de website van het ministerie van LNV bevindt het onderzoeksgebied zich niet in Natura-2000 gebieden, Wetlands of Beschermde- of Staatsnatuurmonumenten.

Gebieden EHS

Zoals blijkt uit de kaarten van de gebiedendatabase op de website van het ministerie van LNV, maakt het onderzoeksgebied geen deel uit van EHS-gebied. Dit blijkt ook uit de provinciale uitwerking van de EHS.

Soorten

Natuurloket

Het Natuurloket verstrekt informatie over het voorkomen van soorten per kilometerhok (kmhok). Binnen het kader van deze quickscan is het niet mogelijk om vast te stellen welke soorten per kmhok zijn weergegeven door het Natuurloket. De weergave van het Natuurloket kan dan ook alleen als indicatie voor de mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten worden beschouwd.

Het onderzoeksgebied bevindt zich in de kmhokken 216-432, 216-431, 217-432 en 217-431. Aangezien het onderzoeksgebied slechts een gedeelte van deze kmhokken

beslaat is het niet zeker dat de geregistreerde soorten ook daadwerkelijk voorkomen binnen het onderzoeksgebied. De beschikbare gegevens zijn afkomstig uit de onderzoeksperiode 1980 t/m 2008. Binnen deze periode is het bewuste kmhok onderzocht op het voorkomen van soorten. Er is onderscheid gemaakt tussen niet, slecht, matig, redelijk en goed onderzocht. De beschikbare gegevens zijn weergegeven in de tabel in bijlage 1 en besproken in paragraaf 2.4.

Naast de bovenstaande bronnen zijn tevens gegevens gebruikt die afkomstig zijn van verschillende verspreidingsatlassen. Onder andere gegevens over vleermuizen, amfibieën, reptielen en vissen zijn uit dergelijke atlassen afkomstig.

2.4 Beschermde soorten

Flora

Uit de gegevens van het Natuurloket blijkt dat drie van de vier hokken goed zijn onderzocht op de groep planten en een hok matig. Er wordt melding gemaakt van respectievelijk één, twee en één soorten van FFlijst 1 en van acht, twee, vijf en één soort van de Rode Lijst. Uit de bevindingen van het veldbezoek blijkt dat er in het onderzoeksgebied geen geschikte biotopen voor het voorkomen van beschermde soorten planten aanwezig zijn. Het gebied is in intensief agrarisch gebruik, m.u.v. het bosje. Beschermde planten vinden in dergelijk gebied geen geschikte groeiplaats. Het minder intensief benutte bosje is in potentie voor een beperkt aantal soorten geschikt als groeiplaats, mogelijk komt hier brede wespenorchis voor. Tijdens het bezoek zijn er geen beschermde soorten waargenomen.

Conclusie: In potentie is het bosje voor een klein aantal beschermde planten van FFlijst 1 geschikt als groeiplaats.

Vogels

Uit de gegevens van het Natuurloket blijkt dat geen van de hokken is onderzocht op de groep broedvogels. Drie van de kmhokken zijn redelijk onderzocht op de groep watervogels. Voor geen van beide groepen zijn waarnemingen van vogels genoteerd. Uit de bevindingen van het veldbezoek blijkt dat het onderzoeksgebied voor een klein aantal vogelsoorten geschikt is als leefgebied. Het bosje en de beplanting en bebouwing op het erf zijn geschikt als broedgelegenheid voor met name bos- en struweelvogels en in potentie voor zwaluw en huismus. De agrarische percelen zijn voor weide- en watervogels in potentie geschikt als broedgelegenheid. De weiden, akkers en het erf zijn geschikt als foerageergebied voor verschillende vogelsoorten. Roofvogels vinden in het gebied geen geschikte broedgelegenheid, mogelijk foerageren zij er wel. Tijdens het bezoek zijn in het bosje geen vogels waargenomen, nesten zijn tevens niet aangetroffen maar vermoedelijk wel aanwezig in de beplanting. Op het erf zijn houtduif, spreeuw en patrijs waargenomen, foeragerend in de nabijheid van het kuilvoer. Op de weiden zijn enkele tientallen wulpen foerageren aangetroffen.

Voor soorten als steenuil en kerkuil geldt dat met name het erf gericht is onderzocht tijdens het bezoek. Er zijn geen aanwijzingen aangetroffen welke duiden op de aanwezigheid van deze soorten. Voor beide uilen geldt dat het gebied in feite te open is om te kunnen functioneren als verblijfplaats en foerageergebied.

Conclusie: Mogelijk wordt het gebied door verschillende vogelsoorten (FFlijst 3) benut als foerageergebied en broedgelegenheid.

Zoogdieren

Uit de gegevens van het Natuurloket blijkt dat drie van de kmhokken slecht zijn onderzocht op de groep zoogdieren, het andere hok is niet onderzocht. Er wordt melding gemaakt van respectievelijk twee, één en twee soorten van FFlijst 1, van één soort van FFlijst 2/3 en van één soort van de Habitatrichtlijn.

Uit het veldbezoek blijkt dat het onderzoeksgebied voor de meeste grondgebonden zoogdieren te open is om te kunnen dienen als verblijfsplaats. Het bosje en het erf komen hiervoor samen met de slootkanten wel voor in aanmerking. Tijdens het bezoek is een foeragerende haas waargenomen op een van de weiden. Behalve voor haas zijn delen van het gebied ook geschikt voor muizen, mol, egel en konijn. Grotere zoogdieren als ree en vos benutten het gebied mogelijk als onderdeel van hun leefgebied, hiervoor zijn geen geschikte verblijfsplaatsen aanwezig.

Uit de Atlas van de Nederlandse vleermuizen blijkt dat de meervleermuis, gewone dwergvleermuis, rosse vleermuis en laatvlieger voorkomen in de omgeving van het onderzoeksgebied. Uit het veldbezoek blijkt wel dat de bebouwing in potentie voor vleermuizen geschikt is als verblijfsplaats. Het gehele gebied is geschikt als foerageergebied. Gezien de zeer beperkte aanwezigheid van (lijnvormige) beplanting in de directe omgeving van het onderzoeksgebied (bomenrijen, bosjes), is de kans echter klein dat vleermuizen het gebied weten te bereiken. Binnen de kaders van deze quickscan is dat echter niet geheel uit te sluiten.

Aansluitend op het verkennende onderzoek heeft een ronde voor vleermuizen plaatsgevonden in de schemering. Met behulp van een batdetector is geluisterd naar de aanwezigheid van vleermuizen, tijdens deze ronde zijn geen vleermuizen waargenomen. Opgemerkt wordt dat inventarisatie in het najaar niet de optimale periode is om vleermuizen waar te nemen. Er kan in deze periode alleen een uitspraak worden gedaan over het aantal soorten dat in een gebied foerageert. De aanwezigheid van verblijfsplaatsen (zomer-, kraam- en winterverblijven) kan alleen worden vastgesteld in de periode maart-augustus.

Conclusie: Mogelijk benut een klein aantal grondgebonden zoogdieren (FFlijst 1) het gebied als leefgebied. Vleermuizen (FFlijst 3) benutten het gebied mogelijk als foerageergebied en de bebouwing mogelijk als verblijfsplaats.

Reptielen en amfibieën

Uit de gegevens van het Natuurloket blijkt dat de betreffende kmhokken geen van allen onderzocht zijn op de groep reptielen. Met betrekking tot de groep amfibieën geldt dat een van de vier hokken matig is onderzocht, er wordt melding gemaakt van één soort van FFlijst 1. De overige drie kmhokken zijn niet onderzocht op de groep amfibieën. Uit de gegevens van het Ravon blijkt dat de soorten kamsalamander, kleine watersalamander, gewone pad, rugstreeppad, bruine kikker en bastaardkikker voorkomen in de omgeving van het onderzoeksgebied.

Uit de bevindingen van het veldbezoek blijkt dat het onderzoeksgebied door het ontbreken van geschikte biotopen voor het voorkomen van reptielen volledig ongeschikt is. Met betrekking tot amfibieën geldt dat het onbekend is of de aanwezige sloten in het juiste seizoen water bevatten. Het is derhalve onduidelijk of er

voortplantingsgelegenheid voor amfibieën aanwezig is. Het gehele gebied is voor een aantal amfibieën geschikt als landbiotoop. Met name de perceelsranden, het bosje en het erf komen hiervoor in aanmerking. Soorten als bruine kikker, kleine watersalamander en gewone pad kunnen hier voorkomen, bastaardkikker kan voorkomen aan de zuidzijde in de nabijheid van het Grenskanaal. Deze soort bevindt zich vrijwel altijd in de directe nabijheid van water. Voor kamsalamander zijn geen geschikte biotopen aanwezig. Met betrekking tot rugstreeppad (FFlijst 3) geldt dat in 2009 verschillende individuen zijn waargenomen in het Azewijnsche-Netterdense Broek op ca 1 km ten oosten van het onderzoeksgebied. In potentie is het onderzoeksgebied voor deze soort eveneens geschikt als landbiotoop en, indien watervoerend, de sloten als voortplantingsgelegenheid. De afstand tot de recente vindplaats is voor deze mobiele soort niet onoverbrugbaar.

Conclusie: Reptielen komen niet voor in het onderzoeksgebied. Met betrekking tot amfibieën geldt dat soorten van FFlijst 1 en 3 het gebied mogelijk benutten als landbiotoop en voortplantingsgebied.

Vlinders en libellen

Uit de gegevens van het Natuurloket blijkt dat de kmhokken niet zijn onderzocht op de groep vlinders. Eén van de kmhokken is matig onderzocht op de groep libellen, er zijn geen beschermde of bijzondere waarnemingen gedaan.

Uit de bevindingen van het veldbezoek blijkt dat er in het onderzoeksgebied geen geschikte biotopen aanwezig zijn voor het voorkomen van beschermde soorten vlinders en libellen. Dergelijke biotopen betreffen krabbescheervegetaties, grote rivieren en natte of droge heiden. Het is wel mogelijk dat een aantal algemeen voorkomende, niet beschermde vlinder- of libellensoorten het gebied benutten als leefgebied.

Conclusie: Er komen geen beschermde vlinders en libellen voor in het onderzoeksgebied.

Mieren en kevers

Uit de gegevens van het Natuurloket blijkt dat de kmhokken niet zijn onderzocht op de groepen mieren en kevers. Uit het veldbezoek blijkt dat er in het onderzoeksgebied geen geschikte biotopen, als (naald)bossen of grote wateren, aanwezig zijn welke geschikt zijn voor het voorkomen van beschermde soorten mieren en kevers.

Conclusie: Er komen geen beschermde soorten mieren of kevers voor in het onderzoeksgebied.

Vissen

Uit de gegevens van het Natuurloket blijkt dat de kmhokken niet zijn onderzocht op de groep vissen. Uit de gegevens van het Ravon blijkt dat de (beschermde of Rode Lijst)soorten bittervoorn en vetje voorkomen in de omgeving van het onderzoeksgebied. De in het gebied aanwezige sloten stonden droog en zijn derhalve tenminste tijdelijk ongeschikt voor het voorkomen van (beschermde) soorten vissen. Het is mogelijk dat de sloten een deel van het jaar watervoerend zijn, mogelijk zijn deze in die gevallen wel geschikt voor het voorkomen van beschermde soorten vissen als bittervoorn, vetje en kleine modderkruiper. Het Grenskanaal bevatte wel water tijdens het veldbezoek, doordat deze niet bij de ingreep betrokken wordt is deze niet

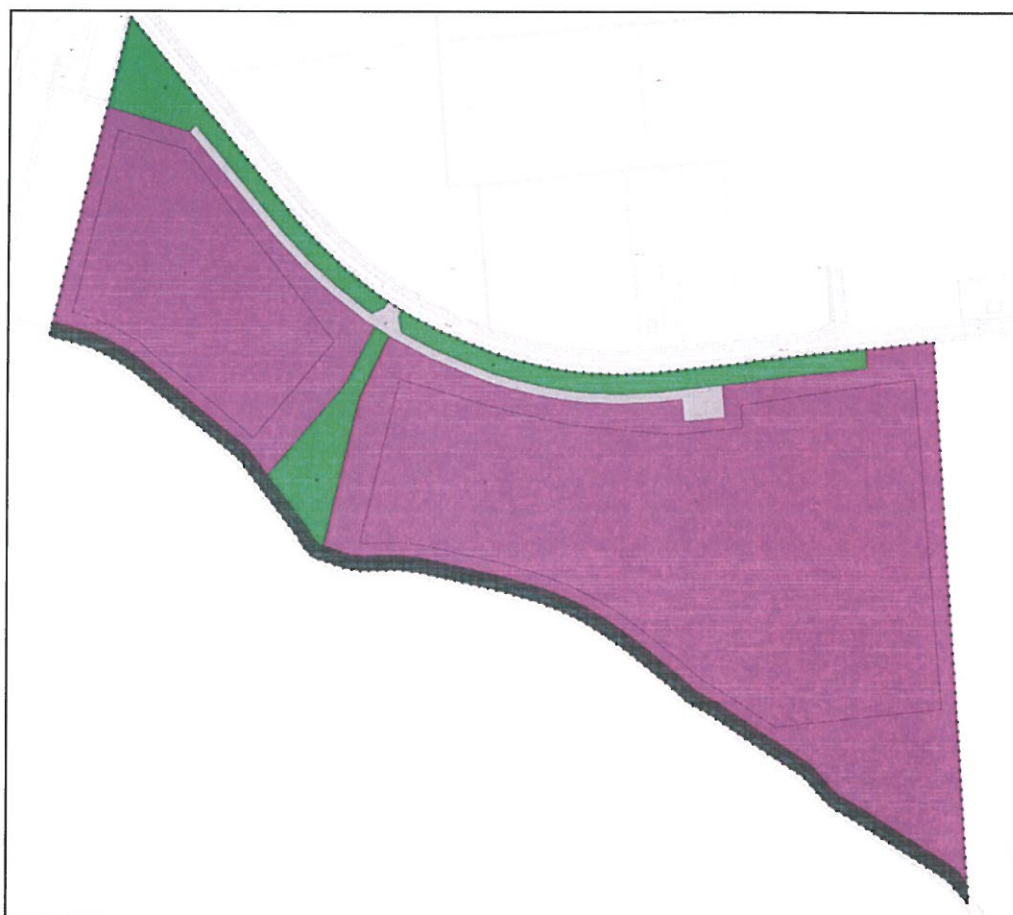
bemonsterd op de aanwezigheid van vissen. Het maaisel op de kant is wel geïnventariseerd op de aanwezigheid van zoetwatermossels en vissen, deze zijn niet waargenomen.

Conclusie: Mogelijk zijn de sloten in het gebied een deel van het jaar geschikt voor het voorkomen van beschermde soorten vissen (FFlijst 2 en 3).

3 Effecten

3.1 Geplande ingreep

In de toekomst wordt er in het onderzoeksgebied fase II van het Euregionaal bedrijventerrein Montferland ontwikkeld. Het gehele gebied zal worden ontwikkeld tot bedrijventerrein inclusief bijbehorende infrastructuur. Ten behoeve van deze plannen dient de bestaande boerderij inclusief opstallen verwijderd te worden. Op de kaart in figuur 3 is te zien dat ook het bosje aan de zuidwestzijde zal verdwijnen. Het is niet bekend of de bestaande sloten gehandhaafd kunnen worden.

Figuur 3. Toekomstige situatie van het onderzoeksgebied. Paars: bedrijfsbebouwing, groen: groenbestemming, grijs: verkeersdoeleinden. De zone langs het Grenskanaal heeft als dubbelbestemming waarde-ecologie.

3.2 Effecten op beschermde soorten

Op basis van hetgeen beschreven in hoofdstuk 2 kan worden geconcludeerd dat (delen van) het onderzoeksgebied mogelijk behoort tot het leefgebied van beschermde planten, vogels, zoogdieren, amfibieën en vissen. In het onderstaande wordt per soortgroep beschreven welke effecten optreden.

Planten

Mogelijk komen er beschermde soorten planten (FFlijst 1) voor in het bosje in het onderzoeksgebied. Bij het herinrichten van het onderzoeksgebied kunnen groeiplaatsen van de beschermde soorten worden vernietigd of verstoord.

Vogels

Mogelijk benut een klein aantal vogelsoorten (FFlijst 3) het gebied als foerageergebied en de bebouwing en beplanting als broedgelegenheid. Met betrekking tot foerageergebied geldt dat door realisatie van bebouwing en verharding deze functie verloren gaat voor weidevogels (wulp). Roofvogels en bos- en struweelvogels kunnen de groene structuren en deels ook de verharde oppervlakte op het toekomstige terrein benutten als foerageergebied.

Met betrekking tot broedgelegenheden geldt dat bij sloop van de bebouwing en verwijdering van de beplanting mogelijk aanwezige broedgelegenheden van vogels worden vernietigd. Omdat het onderzoeksgebied deel uit maakt van een uitgestreker gebied waarin voor vogels voldoende geschikte broedgelegenheden beschikbaar blijven, is het verlies hiervan verwaarloosbaar voor de ervan gebruik makende vogelsoorten.

Zoogdieren

Mogelijk benut een klein aantal grondgebonden zoogdieren (FFlijst 1) het onderzoeksgebied als (onderdeel van hun) leefgebied. Bij herinrichting van het onderzoeksgebied vindt vernietiging van dit leefgebied plaats.

Met betrekking tot vleermuizen geldt dat er naar verwachting wel negatieve effecten optreden ten aanzien van foerageergebieden. Doordat onbekend is welke soorten hier voorkomen is het bepalen van de exacte effecten op dit moment echter niet mogelijk. Door herinrichting vindt in ieder geval een functiewijziging van het gebied plaats, er komt bebouwing, verharding en verlichting i.t.t. open en donker agrarisch gebied. Vleermuizen van het open gebied ondervinden hier hinder van. De open nabije omgeving biedt vleermuizen wel de mogelijkheid om hier te foerageren.

Met betrekking tot mogelijk aanwezige verblijfsplaatsen geldt dat de kans dat vleermuizen de bebouwing benutten als verblijfsplaats gering is, het is binnen de kaders van deze quickscan echter niet volledig uit te sluiten. Bij sloop van bebouwing kunnen, hoe gering de kans ook is, verblijfsplaatsen worden vernietigd. Het is noodzakelijk nader onderzoek naar de aanwezigheid van verblijfsplaatsen van vleermuizen uit te voeren. Naar aanleiding van dit onderzoek kan worden gezien of het noodzakelijk is een ontheffing aan te vragen voor de werkzaamheden. De optimale onderzoeksperiode betreft verschillende momenten in de periode maart-augustus.

Amfibieën

Mogelijk wordt het onderzoeksgebied door een aantal soorten amfibieën (FFlijst 1) benut als landbiotoop en de sloten mogelijk als voortplantingsbiotoop. Bij herinrichting van het onderzoeksgebied vindt verlies van deze biotopen plaats. Voor rugstreeppad (FFlijst 3) geldt dat uit nader onderzoek dient te blijken of deze soort voorkomt in het onderzoeksgebied. Naar aanleiding van dit nadere onderzoek dient te worden bepaald of mitigatie, compensatie en een ontheffing noodzakelijk zijn. De optimale onderzoeksperiode betreft verschillende momenten in de periode mei-juni.

Vissen

Mogelijk worden de sloten, indien ze watervoerend zijn, benut door een aantal soorten vissen (FFlijst 2 en 3). Bij demping van de sloten vindt verlies van leefgebied van beschermde soorten plaats. Ook bij behoud maar aantakking van de hemelwaterafvoer van de nieuwbouw op deze sloten, kan verstoring van het leefgebied van de beschermde soorten plaatsvinden. Het is onbekend of de sloten tenminste tijdelijk watervoerend zijn. Onderzocht dient te worden hoe de waterstand in de sloten gedurende het jaar verloopt. Indien deze alleen bij zeer hoge waterstanden of overvloedige regenval benut worden als piekafvoer, is het onwaarschijnlijk dat vissen deze sloten benutten. Indien de sloten voor een langere periode watervoerend zijn, dient onderzocht te worden of beschermde soorten vissen hierin aanwezig zijn.

3.3 Effecten op beschermde gebieden

Er treden geen effecten op ten aanzien van Natura 2000-gebieden, Beschermde- of Staatsnatuurmonumenten of EHS-gebieden.

3.4 Gedragscode

Voor zover bekend maakt de opdrachtgever geen gebruik van de beschikbare en goedgekeurde gedragscodes, wettelijk gezien zijn dan ook de soorten van FFlijst 2 ontheffingsplichtig.

3.5 Mitigerende en compenserende maatregelen

Om te voorkomen dat het uitvoeren van de werkzaamheden of het aanpassen van de ruimtelijke situatie negatieve effecten heeft op de aanwezige beschermde soorten en daarmee strijdig is met de Flora- en faunawet, verdient het aanbeveling om maatregelen te treffen om mogelijke schade te voorkomen dan wel zoveel mogelijk te beperken; zogenaamde mitigerende en compenserende maatregelen.

Planten

Het is niet noodzakelijk om mitigerende of compenserende maatregelen uit te voeren voor de plantensoorten van FFlijst 1. Wanneer groeiplaatsen bekend zijn en kunnen worden gespaard bij herinrichting verdient dat echter wel de voorkeur.

Vogels

Indien broedende vogels (FFlijst 2/3) aanwezig zijn, kunnen verstorende werkzaamheden als verwijdering van de bebouwing en beplanting niet plaatsvinden zonder hinder te veroorzaken. Wanneer er geen broedende vogels aanwezig zijn kunnen de werkzaamheden wel plaatsvinden. Door bebouwing en beplanting vóór het broedseizoen voor vogels te verwijderen wordt voorkomen dat vogels er zullen gaan broeden. Indien zo gehandeld wordt dan treden er geen effecten op ten aanzien van vogels. Wanneer de werkzaamheden in het geheel plaats vinden buiten het broedseizoen worden geen nadelige effecten verwacht op vogels.

Zoogdieren

Het is niet noodzakelijk om mitigerende of compenserende maatregelen uit te voeren voor de zoogdiersoorten van FFlijst 1.

Ten aanzien van vleermuizen (FFlijst 3) geldt dat er naar verwachting (beperkte) negatieve effecten optreden ten aanzien van mogelijk aanwezige foerageergebieden. Ten aanzien van verblijfsplaatsen dient uit nader onderzoek te blijken of deze aanwezig zijn in de bebouwing of bomen met holtes. Naar aanleiding van dit nadere onderzoek kan eventuele noodzakelijke mitigatie en compensatie worden bepaald.

Amfibieën

Het is niet noodzakelijk mitigerende of compenserende maatregelen uit te voeren voor de amfibiesoorten van FFlijst 1. Naar aanleiding van nader onderzoek naar rugstreeppad (FFlijst 3) dienen mogelijk noodzakelijke mitigerende en compenserende maatregelen opgesteld te worden.

Vissen

Het is onduidelijk of de sloten watervoerend zijn gedurende het jaar en of beschermde vissen deze benutten, nader onderzoek dient dit uit te wijzen. Naar aanleiding van dit nadere onderzoek kan eventuele noodzakelijke mitigatie en compensatie worden bepaald.

Zorgplicht

Voor alle aanwezige flora en fauna geldt de zorgplicht ex art. 2 van de FFwet, die van toepassing is op zowel beschermde als onbeschermde dier- en plantensoorten. Op grond hiervan dient men zoveel als redelijkerwijs mogelijk is te handelen op een wijze waarop nadelige gevolgen voor flora en fauna kunnen worden voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk worden beperkt of ongedaan worden gemaakt.

4 Conclusies

In het onderzoeksgebied komen mogelijk verschillende beschermde soorten voor die vermeld staan op de lijsten van de Flora- en faunawet.

Soorten van FFlijst 1

(Mogelijk) voorkomende planten, grondgebonden zoogdieren en een aantal soorten amfibieën komen voor op FFlijst 1. Voor soorten van FFlijst 1 geldt een vrijstelling: bij het uitvoeren van ruimtelijke ingrepen is het voor deze soorten niet noodzakelijk een ontheffing aan te vragen.

Soorten van FFlijst 2/3

Mogelijk voorkomende vogelsoorten staan vermeld op FFlijst 3 en zijn feitelijk ontheffingsplichtig. Indien de werkzaamheden echter worden uitgevoerd op de wijze zoals is beschreven in paragraaf 3.5, zullen geen nadelige effecten optreden ten aanzien van vogels en is het niet noodzakelijk een ontheffing aan te vragen.

Mogelijk in het onderzoeksgebied voorkomende vleermuizen staan vermeld op FFlijst 3 en zijn ontheffingsplichtig. Nader onderzoek in de beschreven periode (paragraaf 3.2) dient uit te wijzen of vleermuisverblijfsplaatsen in de bebouwing of bomen met holtes aanwezig zijn en welke soorten foerageren in het gebied. Aan de hand van dit nadere onderzoek kunnen mitigerende en compenserende maatregelen worden opgesteld en bepaald worden of de noodzaak tot een ontheffingsaanvraag aan de orde is.

Mogelijk in het onderzoeksgebied voorkomende rugstreeppad staat vermeld op FFlijst 3. Nader onderzoek in de beschreven periode (paragraaf 3.2) dient de aan of afwezigheid van deze soort vast te stellen. Aan de hand van dit nadere onderzoek kunnen mitigerende en compenserende maatregelen worden opgesteld en bepaald worden of de noodzaak tot een ontheffingsaanvraag aan de orde is.

Mogelijk in de sloten voorkomende vissen staan vermeld op FFlijst 2 en 3 en zijn ontheffingsplichtig. Nader dient de aan of afwezigheid van deze soorten vast te stellen. Aan de hand van dit nadere onderzoek kunnen mitigerende en compenserende maatregelen worden opgesteld en bepaald worden of de noodzaak tot een ontheffingsaanvraag aan de orde is.

Concluderend kan gesteld worden dat:

- **nader onderzoek naar vleermuizen, rugstreeppad en vissen (sloten) uitgevoerd dient te worden voor aanvang van de werkzaamheden,**
- **de aanbevelingen ten aanzien van vogels in acht genomen dienen te worden,**
- **de werkzaamheden voor de overige soortgroepen geen overtreding van de natuurwetgeving tot gevolg hebben.**

NB door een recente wijziging in de wetgeving ² is het voor soorten van de Habitatrichtlijn (b.v. vleermuizen en rugstreeppad) en voor vogels niet meer mogelijk een ontheffing te verkrijgen voor ruimtelijke inrichting of ontwikkelingen. Daarnaast geldt voor vogels dat een ontheffing in het kader van belang "dwingende reden groot openbaar belang" eveneens niet meer mogelijk is.

² Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, *Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen*, Den Haag 26 augustus 2009

Literatuurlijst

- Limpens, H. et al, *Atlas van de Nederlandse vleermuizen, onderzoek naar verspreiding en ecologie*, KNNV Uitgeverij, Utrecht, 1997.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Brochure: *Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten*, 22 februari 2005.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, *Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen*, Den Haag 26 augustus 2009.

Geraadpleegde internetsites

- www.minlnv.nl
- www.gelderland.nl
- www.natuurloket.nl
- www.ravon.nl
- www.waarneming.nl

Bijlage 1 Toelichtende tabel soorten per kilometerhok

Rapportage voor kilometerhok X:216 / Y:432

Soortgroep	FF1*	FF23*	FF vogels	Hrl*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten	1				8	goed	-	1991-2007
Mossen						niet		1997-2007
Korstmossen						niet		1992-2007
Paddestoelen						niet		1992-2007
Zoogdieren	2	1		1		slecht	26-50%	1997-2007
Broedvogels						niet		1996-2007
Watervogels						redelijk	0%	96/97-06/07
Reptielen						niet		1992-2007
Amfibieën						niet		1992-2007
Vissen						niet		1992-2007
Dagvlinders						niet		1998-2008
Nachtvlinders						niet		1980-2008
Libellen						matig		1993-2007
Sprinkhanen						niet		1993-2007
Overige ongewervelden						niet		1993-2007

Rapportage voor kilometerhok X:216 / Y:431

Soortgroep	FF1*	FF23*	FF vogels	Hrl*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten	2				2	matig	-	1991-2007
Mossen						niet		1997-2007
Korstmossen						niet		1992-2007
Paddestoelen						niet		1992-2007
Zoogdieren						niet		1997-2007
Broedvogels						niet		1996-2007
Watervogels						niet		96/97-06/07
Reptielen						niet		1992-2007
Amfibieën						niet		1992-2007
Vissen						niet		1992-2007
Dagvlinders						niet		1998-2008
Nachtvlinders						niet		1980-2008
Libellen						niet		1993-2007
Sprinkhanen						niet		1993-2007
Overige ongewervelden						niet		1993-2007

Rapportage voor kilometerhok X:217 / Y:432

Soortgroep	FF1*	FF23*	FF vogels	Hrl*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten					5	goed	-	1991-2007
Mossen						niet		1997-2007
Korstmossen						niet		1992-2007
Paddestoelen						niet		1992-2007
Zoogdieren	1					slecht		1997-2007
Broedvogels						niet		1996-2007
Watervogels						redelijk	0%	96/97-06/07
Reptielen						niet		1992-2007
Amfibieën						niet		1992-2007
Vissen						niet		1992-2007
Dagvlinders						niet		1998-2008
Nachtvlinders						niet		1980-2008
Libellen						niet		1993-2007
Sprinkhanen						niet		1993-2007
Overige ongewervelden						niet		1993-2007

Rapportage voor kilometerhok X:217 / Y:431

Soortgroep	FF1*	FF23*	FF vogels	Hrl*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten	1				1	goed	-	1991-2007
Mossen						slecht		1997-2007
Korstmossen						niet		1992-2007
Paddestoelen						niet		1992-2007
Zoogdieren	2					slecht		1997-2007
Broedvogels						niet		1996-2007
Watervogels						redelijk	0%	96/97-06/07
Reptielen						niet		1992-2007
Amfibieën	1					matig	51-100%	1992-2007
Vissen						niet		1992-2007
Dagvlinders						niet		1998-2008
Nachtvlinders						niet		1980-2008
Libellen						niet		1993-2007
Sprinkhanen						niet		1993-2007
Overige ongewervelden						niet		1993-2007

Bijlage 2 Wet en regelgeving

Flora- en faunawet (Bron: Ministerie van LNV)

De soortbescherming is in Nederland vastgelegd in de Flora- en faunawet (FFwet). Los van de zorgplicht (Art. 2), die inhoudt dat zorgvuldig moet worden omgesprongen met alle dieren en planten, zijn ongeveer 500 soorten specifiek door de FFwet beschermd. Dat is circa anderhalf procent van de soorten die in Nederland voorkomen. Doel van de wet is er zorg voor te dragen dat de gunstige staat van instandhouding van soorten niet in gevaar komt.

In de Flora- en faunawet zijn lijsten samengesteld van soorten die binnen de Nederlandse wet- en regelgeving een beschermde status genieten. Met name de artikelen 2, 8, 9, 10 en 11 van deze wet hebben directe gevolgen voor de wijze waarop en de mate waarin planologische ingrepen, maatregelen en feitelijke werkzaamheden invloed mogen hebben op de beschermde soorten.

Sinds de inwerkingtreding van de AMvB Art. 75 van de FFwet in februari 2005 is het niet meer altijd nodig een ontheffing te hebben voor het uitvoeren van werkzaamheden. Of dat nodig is hangt af van de soorten die het betreft en de mate van bescherming die zij genieten. De zorgplicht uit artikel twee blijft echter altijd van toepassing op alle in het wild levende planten en dieren en hun directe leefomgeving. Voor de soorten van FFlijst 1 is geen ontheffing nodig. Voor de soorten van FFlijst 2 geldt dat moet worden gewerkt volgens een door de minister goedgekeurde gedragscode. Indien er geen goedgekeurde gedragscode voorhanden is zijn ook de soorten uit FFlijst 2 ontheffingsplichtig. Voor soorten van FFlijst 3 moet altijd ontheffing worden aangevraagd. Behalve voor beschermde soorten, geldt deze indeling ook voor hun vaste rust- en verblijfplaatsen. Door een recente wijziging in de wetgeving (augustus 2009) is het voor soorten van de Habitatrichtlijn (b.v. vleermuizen en rugstreeppad) en voor vogels niet meer mogelijk een ontheffing te verkrijgen voor ruimtelijke inrichting of ontwikkelingen. Daarnaast geldt voor vogels dat een ontheffing in het kader van belang "dwingende reden groot openbaar belang" eveneens niet meer mogelijk is.

Natuurbeschermingswet 1998 (Bron: Ministerie van LNV)

De Natuurbeschermingswet regelt de bescherming van gebieden die als staats- of beschermd natuurmonument zijn aangewezen. Deze juridische status geeft extra bescherming aan bijzonder waardevolle en kwetsbare natuurgebieden. Het belangrijkste onderdeel van de wet is dat er een aparte vergunning nodig is voor activiteiten die mogelijk schadelijk zijn voor het natuurmonument. Het maakt daarbij niet uit waar die activiteiten plaatsvinden, dat kan zowel binnen als buiten het natuurgebied zijn (de zogenaamde 'externe werking'). Op dit moment is ongeveer 300.000 ha natuurgebied aangewezen als staats- of beschermd natuurmonument.

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet (Nb) 1998 in werking getreden. Daarmee voldoet Nederland aan de eisen van de Europese natuurwetgeving. De wet biedt een beschermingskader voor de flora en fauna binnen de aangewezen beschermde gebieden, de zogenaamde Natura-2000 gebieden. Hieronder vallen de speciale beschermingszones volgens de Vogel- en Habitatrichtlijn, gebieden die deel uitmaken van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), beschermde natuurmonumenten en staatsnatuurmonumenten.

Een belangrijk onderdeel van de nieuwe Nb-wet is dat er geen vergunning gegeven mag worden voor handelingen of projecten die schadelijk kunnen zijn voor de kwaliteit van de habitats van soorten waarvoor een gebied is aangewezen. Wanneer niet op voorhand uitgesloten kan worden dat er

schadelijke effecten kunnen optreden, dan dient de initiatiefnemer een 'passende beoordeling' te maken. Dat betekent een onderzoek naar alle aspecten van het project en welke gevolgen die kunnen hebben voor datgene wat bescherming geniet. Het bevoegd gezag (in de meeste gevallen is dat Gedeputeerde Staten) dient aan de hand van deze beoordeling zekerheid te verkrijgen dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast. Kan die zekerheid niet verkregen worden, dan mag er geen vergunning verleend worden.

Ecologische Hoofdstructuur *(Bron: Ministerie van LNV)*

De term 'Ecologische Hoofd Structuur' (EHS) werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP) van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. De EHS is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur (plant en dier) in feite voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat de natuurgebieden hun waarde verliezen. De EHS kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur.

De EHS bestaat uit:

- Bestaande natuurgebieden, reservaten en natuurontwikkelingsgebieden en robuuste verbindingen.
- Landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheersgebieden).
- Grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

De EHS moet in 2018 klaar zijn. Kleinere natuurgebieden, kleine bosjes, sloten, rietkragen et cetera maken geen deel uit van de EHS, maar dragen uiteraard wel bij aan de natuurkwaliteit van stad en platteland. Het Rijk gaat ervan uit dat deze in voldoende mate door andere partijen (gemeente, waterschappen, grondeigenaren e.d.) worden beschermd. Het Rijk heeft hiervoor een kwaliteitsimpuls voor het landschap opgezet.